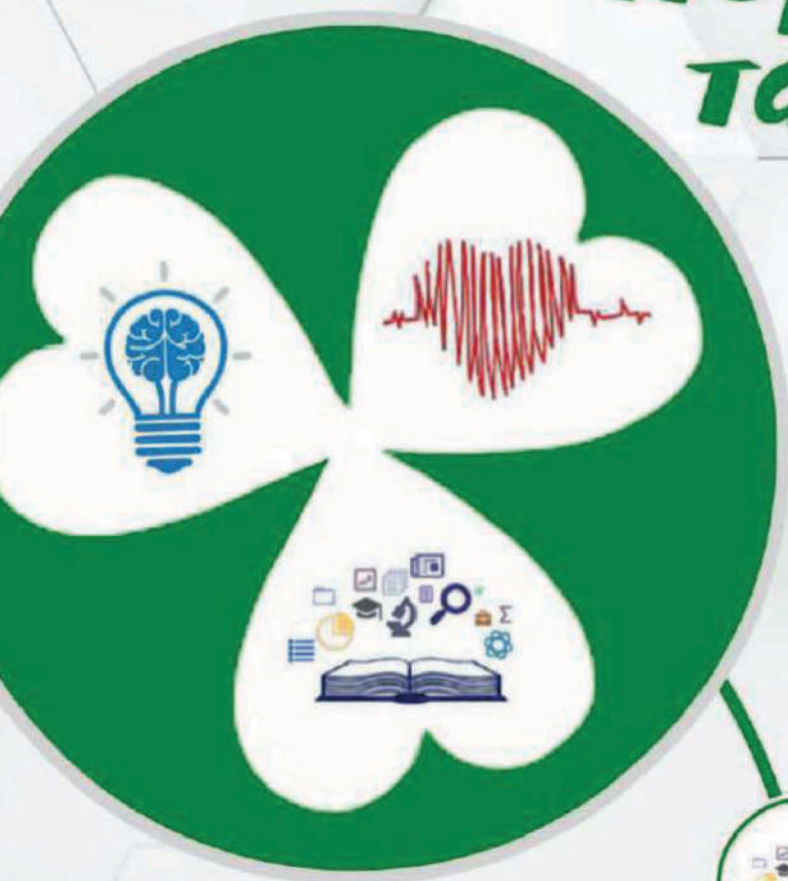

Наукові перспективи
Видавнича група

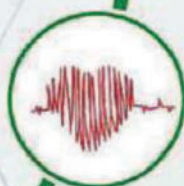
Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№(2)48 2025

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Християнська академія педагогічних наук України

Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання

за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Калиновської

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 2(48) 2025

Київ – 2025

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 2(48) 2025. С. 2328

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.02.2025, № 6/2-25)

*Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської.*

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартиснева Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біоетики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвоздєв Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Гетманенко Людмила Миколаївна - старша викладачка кафедри природничо-математичної освіти і технологій Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)

- Машталір А.І., Пилипишин О.І., Бондаренко С.В.** 701
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ТНМУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ)
- Мережко Ю.В.** 711
ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
- Моторіна В.Г., Заверуха Ю.Г., Кушевська Н.М.** 721
ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧІВ І ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТВОРЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Нагорна К.В.** 735
ЗМІСТ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
- Нікітська Ю.М., Михальчук О.О., Панченко О.О.** 753
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВУ ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
- Нінова Т.С., Зорочкіна Т.С., Степанова Н.М., Здір Д.Р., Гуйван Л.В.** 762
ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА З ПРИРОДОЗНАВСТВА РІДНОГО КРАЮ Я СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
- Новосельська Н.Т., Комарницька С.-Л.В.** 773
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ
- Огієнко Д.П.** 783
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЕТНОДИЗАЙНУ НАРОДНОЇ ЛЯЛЬКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
- Пашко К.О., Крицька Г.А., Лотоцька О.В., Лотоцький В.В., Федорів О.Є., Данчишин М.В.** 796
ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ САНІТАРНОГО НАГЛЯДУ І МЕДИЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ХАРЧУВАННЯМ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЗСУ» ПРИ ВИВЧЕННІ ВІЙСЬКОВОЇ ГІГІЄНИ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І.Я. ГОБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ
- Пензай С.А.** 808
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА У СПОРТІ

УДК 378.011.3-051:784]:005.336.5

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-711-720](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-711-720)

Мережко Юлія Валеріївна кандидат педагогічних наук, доцент, Доцент кафедри академічного та естрадного вокалу, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, тел.: (066) 503-36-16, <https://orcid.org/0000-0001-5918-7496>

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Анотація. У статті визначено наукові принципи, що становлять методологію формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти. Автором зроблено аналіз останніх публікацій з даної проблеми та визначено недостатню її дослідженість у сучасній науці, що вимагає її ретельного вивчення та обґрунтування. У роботі конкретизовано поняття «методологія педагогіки», «принцип». Розкрито значення методологічних підходів у формуванні фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу у закладах вищої освіти. Запропоновано ряд принципів, за допомогою яких формується фахова майстерність майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки, а саме: системно-синергетичний, інформаційний, аксіологічний, акмеологічний, компетентнісний підходи. Зроблено аналіз кожного з них, який дозволив виокремити важливі концептуальні позиції для розв'язання проблеми формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі їх професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Автором підкреслено, що системно-синергетичний підхід як методологічний механізм надає можливість вивчати професійну та фахову майстерність майбутніх викладачів вокалу як відкриту систему, що характеризується цілісністю, самозбагаченням і саморозвитком її структурних складових і компонентів, показниками їх проявів, функціональними особливостями, етапами і динамікою розвитку. Інформаційний підхід в освітній діяльності у вищій школі ґрунтується на застосуванні нових інформаційних технологій навчання та здійснюється за допомогою використання систем штучного інтелекту, експертних навчаючих системах з метою удосконалення технологій навчання та розширення педагогічних можливостей дидактичних систем. Підкреслено, що реалізація аксіологічного підходу в освітній вокально-педагогічній діяльності майбутніх педагогів музичного мистецтва можлива завдяки дотриманню таких принципів як: творча взаємодія «викладач – студент»; міжособистісне й мистецьке спілкування; самоактуалізація; усвідом-

лене переживання емоційно-естетичного процесу тощо. На думку автора, компетентнісний підхід передбачає спрямованість музично-педагогічного процесу у вищій школі на формування та розвиток загальних й предметних (фахових) компетентностей, а також на особистісну орієнтацію майбутніх викладачів вокалу у напрямку виявлення цінностей і смислів професії. У статті розкрито загальні та конкретизовано фахові компетентності, які мають бути сформовані у майбутніх викладачів вокалу у процесі професійної підготовки у вищих закладах освіти.

Ключові слова: принципи; методологія; формування фахової майстерності; майбутні викладачі вокалу; заклади вищої освіти.

Merezhko Julia Valeriyivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Academic and Pop Vocals, Kyiv Metropolitan University named after Boris Grinchenko, Kyiv, tel.: (066) 503-36-16, <https://orcid.org/0000-0001-5918-7496>

PRINCIPLES OF FORMING PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE VOCAL TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article identifies the scientific principles that constitute the methodology of forming the professional skills of future vocal teachers in the process of professional training in higher education institutions. The author analyses the latest publications on this issue and identifies its insufficient research in modern science, which requires careful study and substantiation. The paper specifies the concepts of 'pedagogy methodology' and 'principle'. The importance of methodological approaches in the formation of professional skills of future vocal teachers in higher education institutions is revealed. A number of principles are proposed to form the professional skills of future vocal teachers in the process of professional training, namely: system-synergetic, informational, axiological, acmeological, competence approaches. An analysis of each of them has been made, which allowed to identify important conceptual positions for solving the problem of forming the professional skills of future vocal teachers in the process of their professional training in higher education institutions. The author emphasises that the system-synergetic approach as a methodological mechanism makes it possible to study the professional and professional skills of future vocal teachers as an open system characterised by integrity, self-enrichment and self-development of its structural components, indicators of their manifestations, functional features, stages and dynamics of development. The information approach in educational activities in higher education is based on the use of new information technologies of education and is carried out through the use of artificial intelligence systems, expert learning systems in order to improve teaching technologies and expand the pedagogical capabilities of didactic systems. It is emphasised that the implementation of the

axiological approach in the educational vocal and pedagogical activities of future music teachers is possible due to the following principles: creative interaction between teacher and student; interpersonal and artistic communication; self-actualisation; conscious experience of the emotional and aesthetic process, etc. According to the author, the competence-based approach implies that the music-pedagogical process in higher education is aimed at the formation and development of general and subject (professional) competences, as well as at the personal orientation of future vocal teachers towards the identification of values and meanings of the profession. The article reveals the general and specific professional competences that should be formed in future vocal performers in the process of professional training in higher education institutions.

Keywords: principles; methodology; formation of professional skills; future vocal teachers; higher education institutions.

Постановка проблеми. Інтеграція системи вищої освіти України в європейський і світовий освітній простір, її діджиталізація, потреба у швидкій адаптації до запитів та вимог динамічного мінливого світу вимагає її модернізації, що є запорукою соціального розвитку суспільства, чинником надання якісних освітніх послуг її громадянам.

Сучасна педагогічна наука розглядає навчання й виховання в єдності як освітній процес або навчальну діяльність з глибоким пізнанням її сутності, функцій, методів, засобів та форм. Музична педагогічна освіта у закладах вищої освіти передбачає підготовку фахівців мистецьких спеціальностей, які після закінчення закладу будуть володіти необхідними загальними та фаховими (предметними) компетентностями для подальшої успішної професійної діяльності.

Створення науково-педагогічних основ формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі їх професійної підготовки набуває особливого значення у контексті сучасних тенденцій у сфері музичної педагогіки. Недостатній ступінь теоретичного узагальнення накопиченого досвіду в цій галузі не дає змоги майбутньому викладачеві вокалу долати педагогічні труднощі у роботі зі студентами мистецьких спеціальностей у вищих закладах освіти. Виникає протиріччя між актуальними вимогами практики та відсутністю системного методичного забезпечення у вокальній педагогіці вищої школи.

Метою статті є визначення принципів, на яких ґрунтується формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки.

Методологічною основою дослідження є діалектичний принцип пізнання, системний та діяльнісний підходи, положення теорії з музичної, зокрема вокальної педагогіки. Використано загальнонаукові та міждисциплінарні методи дослідження: аналіз і синтез, порівняння, індукція і дедукція, систематизація та узагальнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування професійної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва досліджувалась у наукових працях Атрощенко Т. О., Лоцман Р. О., Сегеди Н. А., Олексюк О. М., Овчаренко Н. А., Падалки Г. М., Пащенко І. М., Прядко О. М., Хижної О. П., Щолокової О. П. та інших. Питання формування професійної майстерності у майбутніх викладачів вокалу розглядається в роботах таких сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців як: Ніколаї Г. Ю., Мережко Ю. В., Проворової Є. М., Василенко Л. М., Оганезова-Григоренко О. В., Го Яньжань, Ж Тао, Чжао Цзюнькай та інші. Однак, проблема формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки у вищих закладах освіти мистецького спрямування недостатньо досліджена у сучасній науці та вимагає ретельного вивчення та обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Розгляд питання формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки ґрунтується на методології наукового пізнання, під якою розуміють вчення про принципи, побудову, форми та способи науково-дослідної діяльності. Без методологічних знань неможливо грамотно та коректно провести науково-педагогічне дослідження [16, С. 167]. «Методологія педагогіки є системою знань про підґрунтя та структуру педагогічної теорії, про принципи підходів та засобів здобуття знань, що відображають педагогічну дійсність» [16, С. 168].

У науковій літературі існують наукові принципи, в педагогіці – теоретичні і методологічні принципи, психолого-педагогічні принципи, принципи педагогічної взаємодії. Під принципом в науці розуміють загальні положення, яким повинні задовольняти наукові припущення, теорії або гіпотези [11].

Сучасні науковці О. М. Пехота, І. П. Єрмакова поняття «принцип» розкривають як основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку [10, С. 286]. Принципом навчання називають одну з вихідних вимог до процесу навчання, виконання яких забезпечує його достатню ефективність.

Вихідною позицією щодо формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу є розуміння сутності педагогічної діяльності як кооперованої діяльності суб'єктів освітнього процесу, результатом якої є становлення їх суб'єктності [12]. Методологічні підходи у цьому процесі розглядаються як система узагальнених теоретичних знань, що виконують роль провідних концептуальних позицій, на яких ґрунтується процес формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу.

Серед принципів, за допомогою яких формується фахова майстерність майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки, на нашу думку, доцільними є: системно-синергетичний, інформаційний, аксіологічний, акмеологічний, компетентнісний підходи. Аналіз кожного з них дозволяє виокремити важливі концептуальні позиції для розв'язання проблеми формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу.

Системно-синергетичний підхід, на думку, В. Краєвського відноситься до постнекласичного типу наукової раціональності, що дає можливість засвоювати знання про об'єкт не лише з врахуванням засобів, операцій діяльності, але й із ціннісно-цільовими структурами. Н. Луман, засновник теорії систем, виокремлював три види систем, серед яких: біологічна (живі організми), психологічна (свідомість індивідів) та соціальна, і досліджував відносини між кожною системою й оточенням. Він наголошував, що кожна система переробляє отриману інформацію завдяки своїм програмам, цінностям й унікальному коду. До однієї такої системи, яка виконує свою функцію в суспільстві відноситься навчання і виховання молодого покоління [16, С. 170].

На думку В. Г. Кременя, «синергетичний підхід дозволяє сформувати в суб'єкта навчання системне уявлення про дійсність та своє місце в ній, осмислити людину, її місце у світі та форми взаємодії з ним» [7, С. 9]. Н. Луман підкреслював важливість комунікації суб'єкта з іншими представниками суспільства. Коунікація виступає специфічною операцією, яка й відтворює одну з існуючих соціальних систем. «Синергетичний підхід до освіти забезпечує подолання штучної розірваності чуттєвого та раціонального в навчальному процесі та наголошує на важливості як смислової, так й емоційної сфери» [7, С. 10].

Сутність системного підходу полягає в тому, «що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а у взаємозв'язку, в системі з іншими» [10, С. 11–12]. Сучасні дослідники О. М. Пехота, І. П. Єрмакова наголошують, що педагогічна освіта через призму системного підходу розглядається як система, яка складається із сукупності взаємопов'язаних компонентів, таких як: цілі освіти, суб'єкти педагогічного процесу (викладачі, здобувачі), зміст освіти (загальна, базова, професійна культура), умови, форми, методи, технології, засоби освіти [10, С. 12]. Системний підхід у фаховій підготовці майбутніх учителів музики, на думку Бондаренко Д. В., стимулює реалізацію навчальних можливостей здобувачів та сприятливо впливає на результативність їх навчання [1, С. 146].

Системно-синергетичний підхід як методологічний механізм надає можливість вивчати професійну та фахову майстерність майбутніх викладачів вокалу як відкриту систему, що характеризується цілісністю, самозбагаченням і саморозвитком її структурних складових і компонентів, показниками їх проявів, функціональними особливостями, етапами і динамікою розвитку.

Інформаційний підхід займає останнім часом провідну роль в універсалізації наукових знань, в основу якого покладені елементи теорії інформації. «Інформаційний підхід значно посилює роль суб'єктивного чинника суспільних процесів – як індивідуального, так і соціального характеру. Він детермінує раціональність цих процесів, яка набуває щораз більшої ваги у міру виникнення і загострення глобальних проблем людської цивілізації: екологічних,

демографічних, продовольчих, політичних тощо» [6, С. 16]. Комп'ютерні технології дедалі глибше проникають у життя людей, а інформаційна компетентність дедалі більше визначає рівень її освіченості та фахової компетентності.

На думку сучасної дослідниці Петренко Л. М. інформаційний підхід не достатньо розкритий в науковій педагогічній та методичній літературі у наш час і це зумовлено тим, що його інші дослідники часто ототожнюють з такими поняттями як: «інформація», «знання», «зміст». Проаналізувавши роботи Ю. Абрамова, М. Ващекина, Н. Рижова, О. Філімонова науковиця дійшла висновку, що «інформаційний підхід – це сукупність методів наукового пізнання, принципів, умов, які відображають інформаційний аспект дійсності, забезпечується інформатикою та реалізується у процесі інформаційно-аналітичної діяльності» [9, С. 154].

Інформаційний підхід в освітній діяльності у вищій школі ґрунтується на застосуванні нових інформаційних технологій навчання та здійснюється за допомогою використання систем штучного інтелекту, експертних навчаючих системах з метою удосконалення технологій навчання та розширення педагогічних можливостей дидактичних систем. Сучасний викладач має бути мобільним і це залежить від таких факторів як модернізація системи вищої освіти, виклики та вимоги часу, поява нових інформаційно-комунікаційних технологій тощо. У процесі професійної та фахової підготовки викладачів вокалу у закладах вищої освіти до майбутньої практичної діяльності необхідно у них формувати інформаційну компетентність як здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, здатність до ефективного використання інформаційних і комунікаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.

Реалізація аксіологічного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців до вокально-педагогічної діяльності, на думку Овчаренко Н. А., актуалізована тим, що аксіологічна складова є однією із основних у структурі сучасної мистецької підготовки здобувача і виступає у якості орієнтирів людської поведінки та світоглядних установок педагога на основі особистісного смислу [8, С. 48].

Винничук Р. В. вважає, що реалізація аксіологічного підходу набуває в наш час особливої актуальності, адже в умовах бурхливих змін відбувається зміна і ціннісних орієнтацій суспільства. Створення та засвоєння «нових цінностей можливе тільки в культурному середовищі та завдяки духовній активності людини, її взаємодії з навколишнім світом та собою. Аксіологічний підхід до вивчення культури припускає певну ієрархію культурних цінностей, поза якою саме поняття цінності позбавляється змісту» [4, С. 93].

На думку Вітвицької С. С. цінності як стимули, створюють сприятливі умови для реалізації особистості викладача на нормативно-рольовому та особистісно-смісловому рівнях. Постійне професійне самовдосконалення та

надання своїм учням допомоги в особистісному розитку – це потреби, які є джерелом особистісно-сислової активності майбутнього вчителя [3].

Аксіологічний підхід як базисної методологічної основи, яка забезпечує прогностичність, постійний рух за висхідною траєкторією розвитку педагога, розуміння його ролі у сучасному світі відповідно до культурно-духовних, суспільно-економічних і технологічних трансформацій [15, С. 394]. Реалізація аксіологічного підходу в освітній вокально-педагогічній діяльності майбутніх педагогів музичного мистецтва можлива завдяки дотримання наступних принципів: творчої взаємодії «викладач – студент», що передбачає віру одного в іншого; міжособистісне й мистецьке спілкування; самоактуалізації (активність і спрямування особистості на здобуття вокально-педагогічних цінностей); усвідомленого переживання емоційно-естетичного процесу; рефлексивного оцінювання результатів такого процесу; поваги до культур, етнічних особливостей [8, С. 50].

Загальною ідеєю реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі вищої школи є забезпечення компетентнісно-орієнтованої освіти, «яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї життєдіяльності» [12].

Компетентнісний підхід передбачає спрямованість музично-педагогічного процесу у вищій школі на формування та розвиток загальних й предметних (фахових) компетентностей, а також на особистісну орієнтацію майбутніх викладачів вокалу у напрямку виявлення цінностей і смислів професії, що в результаті має забезпечити їм високий рівень сформованості фахової майстерності. На думку Бутенко Н. Ю., «сутність компетентнісного підходу полягає в спрямованості освітнього процесу на формування та розвиток основних компетентностей, які названо ключовими, а також предметними. Мета компетентнісного підходу – забезпечення якості освіти. Компетентнісний підхід – це пріоритетна орієнтація на цілі – вектори освіти: самовизначеність, здатність до навчання, самоактуалізація, соціалізація й розвиток індивідуальності» [2, С. 185]. «Викладач музичного мистецтва як представник професійної спільноти, де віддаються професії фізичні і духовні сили, посідає власне місце в структурі професійної ієрархії як асоційована індивідуальність, реалізація професійних функцій якої здійснюється за умови відповідальності за наслідки особистісної діяльності» [14, С. 98].

Ми розділяємо думку Пляченко Т. М, що у процесі професійної та фахової підготовки викладачів вокалу у вищих закладах освіти мають бути у них сформовані загальні компетентності (світоглядна, громадянська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька та самоосвітня) і фахові (організаційна, музично-інформаційна і технологічна, мистецтвознавча, музично-теоретична, вокально-виконавська, вокально-сценічна, вокально-методична, інструментально-виконавська).

Забезпечення сформованості запропонованих загальних компетентностей, а також перелічених фахових компетентностей сприятиме їх професійній готовності до виконання майбутніх професійних обов'язків викладача вокалу. Отже, підсумовуючи вище викладене, до принципів формування фахової майстерності майбутніх викладачів вокалу в процесі професійної підготовки доречно віднести: системно-синергетичний, інформаційний, аксіологічний, компетентнісний підходи. Подальше дослідження означеної проблеми передбачає обґрунтування наукових підходів щодо формування означеного феномену у майбутніх викладачів вокалу у закладах вищої освіти.

Література:

1. Бондаренко Д. В. Системний підхід як методологічна основа фахової підготовки майбутніх учителів музики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Випуск 152*. Вінниця. С. 145–148. URL: <https://tinyurl.com/bdhwuabb>
2. Бутенко Н. Ю. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців та збереження соціально-культурної ідентичності. URL: <https://tinyurl.com/4pnnpbmp>.
3. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки*. Вінниця, 2015. Вип. 10. С. 63–67.
4. Винничук Р. В. Аксіологічний та культурологічний підходи як аспекти методології сучасної підготовки фахівців у вищій школі. *Молодий вчений*. № 2.2 (54.2). Київ, 2018. С. 93 – 96. URL: <https://tinyurl.com/389u7rr7>.
5. Данилова Г. С. Акмеологія: Сутність, становлення, практичне втілення. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 1(62). С.90–97.
6. Козловський Ю. М., Стечкевич О. О., Стечкевич Л. К. Інформаційні моделі розвитку наукової діяльності. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29778/1/Zbi%C3%B3r_grac_3_2023-16-19.pdf.
7. Кремень В. Г. Синергетика і освіта : монографія. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2014. 348 с.
8. Овчаренко Н. А. Аксіологічний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності: теоретичний аспект. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : 36. наук. праць. Вип. 16 (21). Ч. 2. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. 253 с.
9. Петренко Л. М. Теорія і методика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Нац. акад. пед. наук; Ін-т проф.-техн. освіти. Київ, 2014. 409 с.
10. Пехота О. М. Основи педагогічних досліджень : навч. посіб. / О.М. Пехота, І.П. Єрмакова. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2013. 287 с. (Вища освіта XXI століття).
11. Принцип. Вікіпедія. URL: <https://tinyurl.com/bvxcpt8h>.
12. Савченко О. П. Компетентнісний підхід у сучасній вищій школі. URL: <https://tinyurl.com/4uft34zn>.
13. Савченко Р. А. Музично-педагогічна компетентність майбутнього вихователя та музичного керівника дошкільного навчального закладу: теорія та методика : навч.-метод. посіб. Київ : Вид.-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 300 с.
14. Сегеда Н. А. Професійний розвиток викладача музичного мистецтва: історія, методологія, теорія : монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 273 с.

15. Сотська Галина. Акмеологічний підхід у педагогічній освіті України. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. Київ. С.387–396. URL: <https://tinyurl.com/ysthcbsn>.

16. Цветкова Г. Г. Проблема самовдосконалення викладача вищої школи: акмеологічний, системно-синергетичний, аксіологічний підходи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. № 4 (51). 2012. С. 167–178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2012_4_26.

17. Шевчук О. Б. Аналіз і формалізація понятійного апарату дидактичних систем: інформаційний підхід. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 8 (322). Луганськ. 2018. URL: <https://tinyurl.com/4c8v8z94>.

References

1. Bondarenko, D.V. Systemnyi pidkhid yak metodolohichna osnova fakhovoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzyky. [A systematic approach as a methodological basis for professional training of future music teachers]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*, 152. 145–148. Available at: <https://tinyurl.com/bdhwuabb> (accessed 20 December 2024). (in Ukrainian).

2. Butenko, N.Yu. Kompetentnisnyi pidkhid do pidhotovky fakhivtsiv ta zberezhenia sotsialno-kulturnoi identychnosti. Available at: <https://tinyurl.com/4pnnpbmp>. (accessed 19 December 2024). (in Ukrainian).

3. Vitvytska, S.S. (2015). Aksiolohichni pidkhid do vykhovannia osobystosti maibutnoho vchytelia. [Axiological approach to education of the personality of the future teacher]. *Kreatyvna pedahohika. Akademiia mizhnarodnoho spivrobotnytstva z kreatyvnoi pedahohiky*, 10. 63–67. (in Ukrainian).

4. Vynnychuk, R.V. Aksiolohichni ta kulturolohichni pidkhody yak aspekty metodolohii suchasnoi pidhotovky fakhivtsiv u vyshchii shkoli. [Axiological and cultural approaches as aspects of the methodology of modern training of specialists in higher education]. *Molodyi vchenyi*. 2.2 (54.2), 2018. 93–96. Available at: <https://tinyurl.com/389u7rr7>. (accessed 19 December 2024). (in Ukrainian).

5. Danylova, H.S. (2009). Akmeolohiia: Sutnist, stanovlennia, praktychne vtilennia. Acmeology: Essence, formation, practical embodiment. *Pedahohika i psykholohiia*. 1(62). 90–97.

6. Kozlovskiy, Yu.M., Stechkevych, O.O., Stechkevych, L.K. Informatsiini modeli rozvytku naukovoї diialnosti. [Information models of the development of scientific activity]. Available at: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29778/1/Zbi%C3%B3r_prac_3_2023-16-19.pdf. (accessed 19 December 2024). (in Ukrainian).

7. Kremen, V.H. (2014). *Synerhetyka i osvita* [Synergetics and education]. K.: Instytut obdarovanoi dytyny. (in Ukrainian).

8. Ovcharenko, N.A. (2014). Aksiolohichni pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do vokalno-pedahohichnoi diialnosti: teoretychnyi aspekt. [Axiological approach in the professional training of future teachers of musical art for vocal-pedagogical activity: theoretical aspect]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova*. 14. *Teoriia i metodyka mystetskoї osvity*, 16 (21). 2. 253.

9. Petrenko L. (2014). *Theory and method of development of informational and analytical competence of managers of vocational and technical educational institutions*: PhD diss. Kyiv: Nats. akad. ped.. nauk; In-t prof.-tekhn. osvity. (in Ukrainian).

10. Piekhota, O.M., Yermakova I.P. (2013). *Osnovy pedahohichnykh doslidzhen*. [Basics of pedagogical research]. 2. K.: Znannia, 2013. (in Ukrainian).

11. Principle. Vikipediia. Available at: <https://tinyurl.com/bvxcpt8h>. (accessed 19 December 2024). (in Ukrainian).

12. Savchenko, O.P. Competency approach in modern higher education. Available at: <https://tinyurl.com/4uft34zn>. (accessed 18 December 2024). (in Ukrainian).

13. Savchenko, R.A. (2015). *Muzychno-pedahohichna kompetentnist maibutnoho vykhovatel'ia ta muzychnoho kerivnyka doshkilnoho navchalnoho zakladu: teoriia ta metodyka*. [Musical and pedagogical competence of the future educator and music director of a preschool educational institution: theory and methodology]. Kyiv: Vyd.-vo NPU imeni M.P. Drahomanova. (in Ukrainian).

14. Sehed, N.A. (2011). *Profesiyni rozvytok vykladacha muzychnoho mystetstva: istoriia, metodolohiia, teoriia*. [Professional development of a music teacher: history, methodology, theory]. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. (in Ukrainian).

15. Sotska, H. *Akmeolohichni pidkhid u pedahohichnii osviti Ukrainy*. [Acmeological approach in pedagogical education of Ukraine]. K.: Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy. Available at: <https://tinyurl.com/ysthc6sn>. (accessed 18 December 2024). (in Ukrainian).

16. Tsvietkova, H.H. (2012). Problema samovdoskonalennia vykladacha vyshchoi shkoly: akmeolohichni, systemno-synerhetychni, aksiolohichni pidkhody. [The problem of self-improvement of a higher school teacher: acmeological, system-synergistic, axiological approaches]. *Dukhovnisst osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*. 4 (51). 167–178. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2012_4_26. (accessed 16 December 2024). (in Ukrainian).

17. Shevchuk, O.B. (2018). Analiz i formalizatsiia poniatinoho aparatu dydaktychnykh system: informatsiyni pidkhid. [Analysis and formalization of the conceptual apparatus of didactic systems: informational approach]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. 8 (322). Luhansk. Available at: <https://tinyurl.com/4c8v8z94>. (accessed 16 December 2024). (in Ukrainian).